

DOMOVINA

Državna Licejska knjižnica
Ljubljana.

Uredništvo "Domovine", Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrletno Din 7.50, polletno Din 15.—,
celoletno Din 30.—.

Okrog opozicijskega bloka

«Vrč hodi tako dolgo k vodi, da se ubije.» Ta pregovor velja tudi za radikalno vladno, ki se je pričela resno masirati.

Radikalni prvaki so se težko navedli na Jugoslavijo, kjer so morali pričeti računati z dejstvom, da jim državno krmilo ne bo več tako sigurno v rokah kakor za časa Srbije. Po zadnjih volitvah se jim je le s spretnimi spletkami zopet posrečilo, da so dobili vladno sami v roke.

Dasiravno so bili radikalci po svoji korupciji razkričani, to nikakor ni motilo naših klerikalcev, ki so v zvezi z radicevci in bosanskimi muslimani na temelju Markovega protokola omogočili samoradikalno vladno. S pomočjo omenjenih treh strank so zlezli radikalci na državno krmilo, na katerem pa so jih pomagali pozneje držati Nemci in Turki, ki so za to uslugo na škodo vse države dobivali gotove nagrade.

Tako že vlada približno eno leto radikalna stranka sama, čeprav ji mnogo manjka do absolutne večine. Radikalna vlada je pričela takoj po nastopu preganjati višje uradništvo, katero ni bilo radikalnega naziranja, ne glede na njegovo sposobnost. Na vsa važna mesta so tlačili svoje ljudi, pogostokrat za taka mesta popolnoma nesposobne. Pod radikalnim režimom so se povečali davki do neznosne višine, povišale so se železniške tarife, naraščala je pri takih razmerah kljub zboljšanju dinarja druginja, uvedel se je kuluk in se je razpasla korupcija tudi v Sloveniji, kjer je do samoradikalnega režima še nismo poznali.

Radikalci sami na vladi so bili v svojem elementu. Kadar so se čutili v veliki nevarnosti, so se vedno skušali bližati našim klerikalcem, ki nikdar niso bili prav hudi njihovi nasprotniki. Zato jim je radikalna vlada često vrgla kakšno nepomembno drobtinico in ustrezala njihovim strankarskim strastem kakor na primer glede odgoditve skupščine Kmeziške družbe.

Toda radikalna objestnost je postajala vedno večja in opozicijske stranke s klerikalci vred so začele misliti na skupen nastop. Klerikalna neodkritosrčnost je v mnogem ovirala snovanje opozicijskega bloka, končno pa so morali tudi klerikalci uvideti, da bo njihova moč med ljudstvom popolnoma propadla,

ako ne nastopijo odločno proti radikalni samopašnosti.

Kakor se zatrjuje, je padec radikalne in nastop nove vlade iz sedanjega opozicijskega bloka gotova stvar. Od tega si obetajo največ klerikalci, ki upajo na ta način dobiti Slovenijo popolnoma v svoje kremplje. To pa ne bo kar tako šlo. Delovni program nove vlade, ako se ta sestavi, bo zelo ozek, ker je pač skupno delo tako različnih elementov na širši osnovi nemogoče. Nedvomno ne more biti govora o kaki reviziji ustave ali o kakih avtonomističnih avanturah po klerikalnem receptu. Glavni pomen bi bil pač v tem, da bi nova vlada vodila nove volitve, ker si večina jugoslovanskega

ljudstva volitev pod radikalnim pritiskom in radikalno korupcijo ne želi.

Nam demokratom je v glavnem na tem, da se vršijo volitve res svobodno brez vsakega pritiska, kakor znajo to napraviti radikalci, ki bi brez pritiska pri zadnjih volitvah ne dobili toliko mandatov.

Razvoj razmer vedno bolj kaže, da je bodočnost Jugoslavije v demokratiškem taboru. Izza zadnjih volitev beleži naša stranka napredek po vseh pokrajinah, posebno tudi v Sloveniji. Naj se razmere okrog nas sučejo, kakor se hočejo, mi vemo, da mora končno zmagati misel bratstva, enakosti in svobode. To je naš program, ki dobiva tudi v Sloveniji vedno več pristašev.

Avtonomistične in republikanske komedije

Klerikalni avtonomistični prvobesedniki se ničesar tako ne boje, kakor da bi jim ob novih volitvah Radić s svojo republiko pobral na Slovenskem glasove tistih kimavcev, ki so lani nasledili avtonomističnim obljubam. Seveda, Radićeva čudotvorna republika je še nekaj bolj trapastega kakor klerikalna avtonomija, zato bi ne bilo nič čudnega, če bi večina klerikalnih volilcev, ki so se lani vsedli na avtonomistični lim, letos storili še večjo budalost s tem, da bi glasovali za Radićevo republikanstvo.

V strahu pred radićevsko agitacijo, ki bi utegnila klerikalne tigre postaviti na suho, je tajništvo SLS nedavno poslalo kmečkim zvezam zaupne okrožnice, v katerih pravi o republikanstvu takole:

«Nekateri bi hoteli, da naša (klerikalna) stranka začne poudarjati republikansko misel. Mnogi se pa dobe, ki hočejo s tem stranki samo škodovati. Zato radi tega par pojasnil: Mi vemo, da silno hitro živimo in ne vemo, kaj nam še čas prinese. Danes pa za nas nima dejanskega pomena govoriti preveč o republiku. Če bi bila republika, bi bil predsednik ali Srb ali Hrvat. V obeh slučajih bi mi bili na slabem. Kralj ima pa vsaj to, da se enako boji za vsak kos zemlje, naj je slovenski ali srbski, kakor kmet ljubi celo svoje posestvo. V republiku bi prišli v sedanjih razmerah iz dežja pod kap. In vojaštvo se danes ne vzdržuje zaradi kralja, ampak zaradi srbske nadvlade. Dalje tudi vemo, da bi radi republike same tudi uradništvo ne bilo nič na boljšem, ker ga nastavlja vlada, ne

pa kralj. To so misli, radi katerih mi o republiku v teh razmera ne govorimo. O tem, kaj bi bilo boljše, pa se naši možje lahko med seboj razgovarjajo. V naših vrstah je lahko prepričan republikanec, ker je naša stranka ljudska in bo tudi leto storila v danih trenutkih, kar bo ljudstvo spoznalo za svojo korist. Če tedaj danes kdo prihaja in Vas bi vabil za kako človečansko federativno republiko, vedite, da nima dobrega namena. Lahko pa so to ali odposlanci Radića ali pa kaki slovenski politikanti, ki mislijo, da je ljudstvo še vedno tako nezavedno, da bo drlo za tistim, ki bo bolj na široko govoril. Naše (klerikalne) zaupnike prosimo, naj bodo v tem oziru na straži. Pri nas tudi list «Avtonomist» včas piše, da je republikanski. To je deloma obrnjeno tudi proti naši stranki, ki o republiku in njeni možnosti bolj resno misli kakor tisti, ki nosijo to misel na jeziku — radi agitacije pri nepoučenih ljudeh. Zato tudi o «Avtonomistu» in njegovi «republiku» ljudi podučite, da ti ljudje v slučaju kakih volitev ne začno delati zgage z geslom republike.»

Tako se glasi klerikalna zaupna okrožnica, ki je zanimiva z več vidikov. Predvsem dokazuje, da klerikalna stranka, ki se tako rada baha s svojimi volilci, v resnici nima prav nič zaupanja vanje in se Radićeve agitacije boji kakor zlodej križa. Obenem pa tudi dokazuje licemerstvo klerikalnih tigrov, ki so se na Dunaju plazili pred avstrijskimi cesarji in zanje opravljali procesije, dandanes pa se na zunaj sicer tuči priznavajo za

pristaše kraljestva, obenem pa skrivaj farbajo Kmečke zveze z republiko. To je višek klerikalne nesramnosti, ki jo bo treba enkrat temeljito razgaliti.

Končno je zanimiv tudi spor med klerikalnimi časopisi in med «Avtonomistom», ki že ne propagira več slovenske avtonomije, temveč čisto republiko po Radičevem receptu. Imamo torej dve vrsti avtonomistov. Obojni so «avtonomistični» in obojni tudi «republikanski».

Na te avtonomistične in republikanske gonje samo vprašamo vse kolikor toliko razsodne ljudi: «Ali si želite še ognja in krvi?» Brez pretakanja krvi je poskus uvedbe republike v naši državi, odnosno ustanovitve slovenske republike, nemogoče. Ali si želite državljanske vojne, ki bi vam požgala strehe nad glavami? Ali mislite, da boste v republiki ali pa v avtonomiji živeli kot ptice pod nebom brez dela in trpljenja? Če torej vse to pametno premislite, boste ogorčeno zaklicali: Proč z lopovi, ki nas hočejo zopet oropati ljubega miru in ki nas sleparijo in trapijo, bogve zakaj, z vsemi temi pustolovstvi, katerih uresničenje, odnosno poskus uresničenja, nam ne more prinese nobene praktične koristi, pač pa le ogromno škodo — zlasti še, ker bi skoro gotovo Italijani ne gledali mirnodušno teh homati ob svojih mejah, temveč bi segli s svojimi kremplji po nas in nas pobasali.

Slovenski kmet, odpri oči, zato jih imaš, in se ne daj slepariti od neodgovornih političnih lopovov.

Politični pregled

Počasi, a sigurno napreduje fronta proti radikalski vladi. Izgledi so, da

na padec vlade

ne bomo več dolgo čakali. Samoradikal-ska vlada se je iz več vzrokov pokazala kot slaba in škodljiva. Prvič je sestavljena samo iz ene stranke in enega plemena ter že zato ne more odgovarjati

svoji nalogi, ker ministri ne poznajo razmer v velikem delu države. Samo demokratska stranka bi lahko vladala sama, ker ta je edina vsedržavna stranka, ampak žal nima večine v narodni skupščini in zato more vladati samo v zvezi z drugimi strankami. Sedanja vlada prav za prav tudi nima prave večine, temveč le umetno. Ker Radičevih poslancev ni bilo v narodno skupščino, so se radikalci lepo sporazumeli z Nemci in Turki, ki so jih podpirali proti dobremu plačilu na račun našega naroda. Tako smo dobili pred enim letom vlado, s katero je bila vsa država nezadovoljna. Zato je prišlo do

opozicijskega bloka,

v katerem so združene vse opozicijske stranke, katerim so se pridružili tudi radičevci. Kadar pridejo ti v narodno skupščino, se najde vlada na enkrat pred nasprotno večino in morala bo dati ostavko. In kaj nastane potem?

Na državno krmilo bo prišla nova vlada, to je vlada demokratov, združenih z drugimi strankami; med temi so klerikalci, bosanski muslimani in zemljoradniki. Torej prav mešana družba, ki se je zbrala samo zato, da vrže vlado, kajti vsa opozicija si je edina v tem, da je radikalska vlada nesreča za državo. Ali dolgotrajna ta vlada ne bo, ker njena naloga je samo ta, da se odpravita slaba uprava in velikanska korupcija, ki so jo uvedli radikalci, potem pa bo nova vlada šla

na nove volitve,

ki se bodo vršile še letos. Nova vlada, ako se bo mogla sestaviti iz teh različnih strank tako različnih naziranj, seveda ne bo mogla dolgo trajati. V vsakem slučaju pa bodo letos volitve, najbrže poleti. Nedvomno nas čaka pri sedanjih razmerah

hud volilni boj,

iz katerega izide demokratska stranka gotovo mnogo močnejša, kakor je bila

pri zadnjih volitvah. Za demokrate bodo glasovali volilci v Macedoniji, ki so zelo nezadovoljni z radikalcem zato, ker so se ti zvezali s Turki. Tudi srbijanski volilci bodo v večjem številu volili demokrate, ker so nezadovoljni zaradi kuluka in visokih davkov, ki so jih uvedli radikalci. Tudi na Hrvaškem se je položaj zboljšal v korist JDS. Da se na Slovenskem število demokratskih pristašev množi, smo že opazili pri zadnjih volitvah v nekaterih občinah. Najlepše izglede imamo, da bodo demokrate po novih volitvah odločujoča stranka v Jugoslaviji. Klerikalci so omejeni samo na Slovenijo in del Hrvaške ter Dalmacije; zato ne morejo v nobenem primeru dobiti odločilne vloge v narodni skupščini. Za slovenske volilce je pa vedno veliko boljše, ako jih zastopajo demokratski poslanci ki bodo skupaj s svojimi hrvatskimi in srbijanskimi tovariši lahko marsikaj dobrega storili za ljudstvo. Najbrže bodo šli klerikalci zopet v boj za avtonomijo. Te avtonomije klerikalci nikdar ne bodo dosegli in je tudi nezmisljivo. Ljudje že vedo, da zaradi avtonomije ne bo nam Slovincem nič boljše, pač pa bi nam avtonomija kakor jo žele klerikalci, bila še v veliko gospodarsko škodo, ker bi nas zapirala pred Srbi in Hrvati. Najboljše se bo godilo ljudstvu

v enotni Jugoslaviji,

ki pa mora biti dobro vladana. Jugoslavija se bo postavila na noge samo, ako jo bodo upravljali sporazumno in v bratski slogi Slovenci, Hrvati in Srbi, to je pa mogoče samo v demokratski stranki, ki obsega vsa tri bratska plemena, nikdar pa to ne bi bilo mogoče niti z radikalcem, niti s klerikalci, ker oni so samo Srbi, klerikalci pa samo Slovenci. To bo vsak lahko razumel in zato je pričakovati, da se bodo demokratski glasovi pri letošnjih volitvah znatno pomnožili.

Naši odnošaji z Rusijo se bodo kmalu obnovili. Prvi začetek je bil storjen s

Kosti

Povestica. Spisal Soteščan.

Na Hudeju so dobili novega kaplana. Imenoval se je Gašper Prekrasen — ime, katerega je bil vreden v polnem pomenu besede. Zastonj mu niso farani postavili ob kaplaniji dva visoka mlaja in nikomur ni bilo žal, da si je od svojega življenja utrgal nekaj časa ter je prišel pozdravit novega gospoda, ki je pravkar došel v samotno gorsko vas. Lahki so mu bili koraki, odgovarjajoči taktu njegove svetlo okovane palice, in ko se je odkril čakajoči množici, tedaj se mu je nad smelijočim obrazom razgibala marljivo negovana frizura.

«To je angel!» so pobožne ženske šepetale in skoro popadale na obraz; ena je v njegovi podobi videla keruba, druga serafa pred oltarjem.

Za nežni deviški spol je bil gospod Gašper izredno redka prikazen. Ves dan bi ga bile gledale in občudovale, toda novi gospod je bil utrujen ter se je že po kratkem času umaknil v kaplanijo.

Zdaj so navzoči dobili priliko, da so si ga ogledali tudi od druge strani. Moškim so ugajala njegova vilita pleča, katerim se je dra-

gocena črna suknja izvrstno prilagajala; pozornost pa je vzbujala tudi njegova okroglo izrezana tonzura, slična beli hostiji, vtisnjeni na temenico med črne lase.

Mnogi so ugibali, če je sploh mogoče, da je človeška koža tako snežnobela na vrhu glave in že so prišli do zaključka, da njegova tonzura ne more biti naravna, ampak je umetne barve. Gospod Gašper ni seveda nikomur povedal, da si je med potjo na Hudej dal napraviti v mestni brivnici krožek na glavi, kamor mu je iznajdljivi brivec pritiskal okroglo iz kavčuka izdelano ploščico, da mu tako trajno zavaruje svečeniški znak.

Na Hudeju bi kaj takega ne bili znali napraviti; Klančar, tamošnji brivec, je bril in strigel le za silo, njegovo brivsko orodje še ni šlo preko blagoslovljene glave.

Celo v mestnih brivnicah se taka umetnost vselej ne posreči in tako je gospodu Gašperju že drugi dan odpadla umetna tonzura na poti od oltarja v zakristijo. Prav nič ni občutil neprijetne izgube, saj mu niti od daleč ni prišlo na misel, da bi moglo bogato plačano delo biti tako površno izvršeno.

Ponosno je odšel v kaplanijo, za njim pa je prišel cerkovnik pospravljat in pometat zakristijo. Počasi se je sukal z veliko metlo,

pod katero se mu je nenadoma zavrtelo nekaj okroglega — belo kolesce iz kavčuka, ki je odpadlo duhovniku z glave.

«To je hostija,» se je prestrašil nevedni cerkovnik. «Gospod Gašper niso vajeni naših nerodnih stopnic, pa so se omahnili, kelihi se jim je nagnil in hostija je padla na tla.»

Spoštljivo jo je pobral ter jo je spustil v ciborij, ki se je nahajal v omarici, kjer so hranili mašne posode. Skoro je bil zameril gospodu lahkomišno ravnanje, kajti prav nič ni občutil, da njegovi prsti niso držali hostije, marveč trdo tvarino iz belega kavčuka.

Zadovoljno se je prekrizal po končanem delu v zavesti, da je storil veliko dobro delo, čigar plačilo bo užival seveda šele po smrti. Tudi gospod Gašper bi mu ne odrekel napitnine, če bi se mu upal povedati, kaj se mu je pripetilo. Morda bi ga samo pohvalil, ali pa mu zameril, kakor zamerijo mnogi, ako jih opozoriš na storjeno napako.

Tisti dan je imel gospod Gašper obilo opravila. Najprej ga je čakal po maši izborni zajutrek, h kateremu je povabil tudi organista z namenom, da ga seznani z boljšimi osobami njegovega mišljenja. Ubogi orgljartek se je trudil v potu obraza, da mu je odgovo-

tem, da je bilo odpravljeno

poslaništvo carske Rusije v Beogradu,

ki je po krivdi Pašičevi obstajalo še vedno, četudi carske Rusije že več let ni. Ne moremo sicer biti enih misli z boljševiško Rusijo, toda, kako se tam vlada, je notranja stvar Rusije same, kakor je naša notranja stvar, kako se vlada v Jugoslaviji. Vendar bo imela Jugoslavija velike koristi od tega, ako se bo nahajala v dobrih odnošajih s slovansko Rusijo, ki bo prej ali slej čna prvih velesil na svetu!

Naša soseda Bolgarska pa nikakor ne pride k pameti. Njej se še vedno cedijo sline

po naši Macedoniji,

ki jo je naša država pridobila po treh krvavih vojnah. Bolgarska je bila v svetovni vojni premagana in danes ne sme imeti nobene vojske, pa vendar vedno rovari proti nam. Posebno v zadnjem času se pripravljajo njeni komitaši na vpade v Macedonijo.

Naša druga južna soseda Grčija se tudi ne more urediti, pa samo zato, ker

v Grčiji armada politizira,

namesto da bi se brigala le za vojaško izvežbanje. Armada ima služiti samo državi in obrambi njenih mej, samo tako izpolnjuje svoje prave dolžnosti. Na Grškem se pa armada ukvarja s politiko in se na ta način odteguje od svojih pravih dolžnosti do domovine. Tako ima država dvojno škodo: prvič, ker se mešajo oficirji v zadevo, ki je ne razumejo, in drugič, ker taka armada v primeru zunanje nevarnosti ne more biti zanesljiva. Grčija se pri sedanjih razmerah še dolgo ne bo uredila.

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

ril na kopico vprašanj; medtem pa se je gospod kaplan pripravil na odhod. Posetiti je hotel svoje ugledne pristaše, organist mu je moral kazati pot.

Na kmetih se jima je imenitno godilo. Od desne in leve so ju obsipali s pokloni; oguljene mize so se pred njima skrivale pod bele prte in na njih so se jima smehljali pisani krožniki z jajci, potico in ocvrtjem. Tudi žeje nista trpela; Hudejci pridelajo obilo mošta in duhovniku radi postrežejo, dočim siromaka odpravijo s skromnim darilom.

Radi prevelike zaposlenosti gospod Gašper ta dan ni imel časa misliti na tonzuro. Utrujen od poti in govorjenja je legel k počitku in se je šele po dvanajstih urah prebudil iz sladkega spanja. Urno se je oblekel ter je hitel v cerkev v strahu, da je zamudil uro, ki mu je bila določena za mašo.

Cerkev je bila tisto jutro nenavadno napolnjena. Mnogi so prišli iz radovednosti, da vidijo novega gospoda, drugi so prišli radi opravkov in so se spotoma oglasili v božjem hramu.

Gospodu Gašperju je ob pogledu na množico veselja poskakovalo srce. Vedel je, da so mnogi prišli radi njega, in to ga je navdajalo s ponosom, ki ga je razodevala

vsaka njegova kretnja pred oltarjem. In ko je po končani daritvi ljudstvo zasedlo obhajilno mizo, tedaj ga je blagoslovil nenavadno slovesno in z vsem svečeniškim dostojanstvom je pričel deliti obhajilo.

Prišel je do postarnega gospoda, pred katerim se je za trenutek ustavil. Tega moža ni včeraj počastil z obiskom; najbrž je pripadnik kake druge stranke, zato ga organist ni napotil do njega. In vendar je prišel k obhajilu, dočim manjka mnogih, katere je zapisal v spominsko knjigo.

Hladno je segel v ciborij po hostijo, katero mu je položil na jezik. Mož jo je hotel zaužiti, a na noben način je ni mogel spraviti v grlo. Skušal jo je omehčati s slino, toda zaman. Čim bolj se je napenjal, tem bolj so ga bolela usta in tem trša se mu je zdelo tvarina, katero je zvečil, kot zveči brezzoba ženica suho skorjo.

Da ne bi zbudil pozornosti, se je umaknil v temen kot, kjer si je zatisnil usta s pestjo, v katero je izbrusil trdo snov ter jo je skrivoma spustil v žep. Šele zunaj cerkve jo je mogel natanko ogledati; ugriznil se je v spodnjo ustnico ter se je užaljen podal v kaplanijo.

Dopisi

SKARUČINA PRI VODICAH. Malokdaj se iz naše okolice čita kaj novega v »Domovini«. Zato vem, g. urednik, da nam od časa do časa ne boste odklonili malo prostora. V našo vas prihaja klerikalni »Lažljub« v nekaterih izvodih, to pa po večini brezplačno in navzlic temu, da smo ga že večkrat vrnili s pripombo: »Ne sprejemem!« Tako nasilnega lista pa res ne poznamo, kakor je »Lažljub«; zato je samo po sebi umevno, da bo s svojo vsilivostjo pri naših možeh še manj opravił kakor s svojim zavitim pisarjenjem. — Zdaj pa moramo omeniti in pohvaliti predavanja v letošnjem dolgem zimskem času; ravno minul teden je naš nadučitelj g. Arigler zaključil trimesečni zimski tečaj za odrasle. Poučevalo se je v pisavi, računstvu, geometriji in drugih predmetih. Tečaja se je udeleževalo nad šestdeset obiskovalcev, in sicer odrasli fantje in dekleta pa tudi nekaj mož. Nekateri so prihajali celo po eno uro daleč. Tečaj se je končal z vso poveljnostjo in v najlepšem redu. Vsa čast in priznanje požrtvovalnemu g. nadučitelju, ravno tako pa tudi udeležencem, ki so se tečaja vestno udeleževali. Posebno priznanje za lepe uspehe gre tudi gospej soprogini nadučiteljevi, ki je v tečaju dekleta poučevala v ženskih ročnih delih. Krajni šolski svet je na tak učiteljski par lahko ponosen.

GORNJA BESNICA NAD KRANJEM. Ljubi čitatelji »Domovine«! Gotovo si predstavljate, da se Besnica nahaja bogve kje v vzhodni deželi ali v Afriki, ker niste še nikoli brali o njej. Pa temu ni tako. Besnica je na Gorenjskem, le eno uro od Kranja. V nadaljnjem pa zdaj povemo pustno zgodbo, ki se je tu vršila od pustne nedelje do pustnega torka: Naši šolarčki so se na pustno nedeljo zbrali po poldanski službi božji, da obsodijo »pustka« na smrt, toda ne na vešala, temveč na grmado; sklenili so, da se obsodba izvrši na pustni torek ob šestih zvečer. Pri nas je namreč stara navada, da se pust v podobi slamnatega moža na grmadi sežge; to delo se seveda prepusti otrokom. Ko pa je letos o tem grozovitem sklepu šolarčkov izvedel g. župnik, si je v torek dopoldne v šoli izbral tri

fantje, ki so po njegovem maenju zasnovali zaroto proti »pustku«. Začel jih je pretepati in nato naročil učiteljci, da jih mora eno uro po pouku pridržati v šoli. Popoldne pa so zopet bili zaprti od pol 3. do 8. zvečer. Toda obsodba pustka se je navzlic temu izvršila in so tudi zaprti zarotniki prišli še pravočasno k pustkovemu pogrebu, ker je učiteljica na intervencijo nekega občana fantke eno uro pred koncem izpustila iz šole. Zdaj pa mi vprašamo g. župnika, kateri šolski zakon mu dovoljuje otroke pretepati in jih v enem dnevu pridržati v šoli po pouku kar pet in pol ur? Splošno pa sedaj hudobni jeziki govorijo, da g. župnik prejme diplomo k tej pustni zgodbi od višjega šolskega sveta. — Nepridiprav.

GORNJI LOGATEC. Na pustno nedeljo smo imeli Sokolovo maškarado, ki je privabila toliko prijateljev sokolstva, da so bili vsi prostori sicer obširne Riharjeve gostilne popolnoma nabiti. Posebno veseli smo bili sosedov Blekovcev, ki smo jih doslej pogrešali pri svojih prireditvah. Vse je bilo židane volje. Najbolj pa maske, ki so bile po večini izbrane in zelo okusne. S svojo dostojno živahnostjo in razposajenostjo so poživile celo priznane pusteže. K dobremu razpoloženju je mnogo pripomogla tudi točna postrežba, izvršena kuhinja, dobra vina, vse v lastni režiji. Krasen uspeh prireditve je pač najlepša nagrada požrtvovalnemu članstvu obojega spola. Ali se bomo drugo leto že vrteli v lastnem domu? Zgodilo se bo, če bomo vsi rekli: da! — Naša občina je bila vedno na glasu kot vrlo poštena, kjer se je le redkokdaj slišalo o kaki tatvini. V zadnjem času se jo pa izvršilo več tatvin, ne da bi se moglo priti storilcem na sled. Orožništvu gre hvala, da je končno vendar izsledilo nekaj delomrznih, ki bi radi dobro jedli in pili, pa nič delali. Ker kontrabanda ne nese več, so začeli posegati po tujem blagu. O stvari bomo še izpregovorili, ko opravi sodišče svoje delo. Za danes omenjamo le, da obdolženi niso naši občani. — Zveza kulturnih društev v Ljubljani priredi na sv. Jožefa, to je 19. t. m. ob pol 3. uri predavanje v šoli. Predava g. Fran Majcen o boju jugoslovanskih nacionalistov proti Avstriji. Predavanje je

Gospod Gašper je stal ob oknu v svoji sobi, odkoder je opazoval odhajajoče iz cerkve. Oko mu je vzplamtelo ob pogledu na moža, ki ga je spoznal pri obhajilni mizi in prav ta mož je sedaj zavil v kaplanijo, da pozdravi novega gospoda ter mu izkaže predpisano čast.

«S tem človekom se bo dalo še kaj napraviti,» je menil kaplan in stopil od okna, nesoč svojo rejeno desnico prislecju naproti. «Pozdravljeni, čast mi je, sedite, prosim!» ga je sprejel nad vse prijazno, kazoč mu na divan.

«Hvala za prijaznost!» je možakar zavrnil kaplanovo vljudnost. «Nisem utrjen in časa nimam; dnevni opravki me kličejo drugam.»

«Morda bi se prileglo malce zajutreka, čašica kave ali kozarček slivovke?» je hitel duhovni gospod.

«Hvala! Povejte mi raje, kaj ste mi dali danes pri obhajilu?»

Kaplana je oblila rdečica. Torej ima zadnje res opraviti z nasprotnikom, ki se mu ni prišel pokloniti kot drugi farani, marveč ga brez povoda izziva z žaljivim in poniževalnim vprašanjem.

namenjeno članom vseh naprednih društev v naši občini. Snov predavanja je nad vse zanimiva, na kar opozarjamo somišljenike, da ga gotovo ne zamudijo. Prijatelji iz Ravnika, Žibrš, Blekove vasi itd. dobrodošli!

PLANINA PRI RAKEKU. Morda se čudite, gospod urednik, da se tako dolgo ne oglasimo iz naše doline šentflorijanske. Pa včasih res ne utegnemo, četudi novic ne zmanjka. O gospodu županu bi radi kaj povedali, ker se je nedavno oženil. Čudili smo se, ko smo na njegov poročni dan opazili štiri mlaje z zastavami na vrhu in slavolok z napisom: «Bog živi!» Mi smo mislili, da je zopet vojna v deželi in z njo turški paša na aprovizaciji. In pri tem smo se spomnili tudi tistih aktov, ki pričajo o tem, kako so patriotični Žihorlov ata pred gozdnim uradom ob okupaciji govorili z italijanskimi častniki. Veseli smo, da imamo takega župana. V ostalem pa: Bog živi!

ŽIRI. V četrti številki z dne 25. januarja t. l. smo priobčili dopis iz Žirov, v katerem sta bila napadena žirovski župnik g. Josip Logar in kaplan g. Anton Skubic, ki sta zaradi tega dopisa vložila proti našemu odgovornemu uredniku tožbo radi žaljenja časti. Uverili smo se, da smo bili napačno informirani in da obdolžitve, ki smo jih priobčili zoper imenovana dva gospoda, niso utemeljene. S tem krivico, ki smo jo zaradi prejetega dopisa imenovanima napravili, lojalno popravljamo. — (Dodatno k tej izjavi pa prosimo svoje cenjene dopisnike, naj nam nikar ne pošiljajo dopisov s takšno vsebino, katere bi dopisnik v primeru tožbe ne mogel sam in z drugimi pričami dokazati. Tudi v tem se hoče naš list načeloma razlikovati od «Domoljuba», da mi nočemo nikomur krivice delati, tudi političnemu nasprotniku ne. Zato se tudi ne skrivamo za poslanca kot odgovornim urednikom. Ured.)

GROBLJE. «Izpovedal bi vas, obhajal in v sveto olje dejal, potem pa ubil,» tako je vzkliknil neki gospod tukajšnjega samostana v «sveti» jezi nad pevci. In zakaj? Zaradi navadne nedolžne predpusne zabave. Mladina, kakor je običaj povsod, rada v tem času pleše, a ples je pri nas strogo prepovedan. Zato

«Ali ne veste, da se pri svetem obhajilu zaužije meso in kri našega Odrešenika?» ga je duhovnik ošinil s srditim pogledom.

«Gospod Gašper,» se je namuznil možakar, «če je to resnica, potem ste danes meso sami pojedli in kri sami popili, meni pa ste dali — kosti...»

To izreki je položil usodno hostijo na mizo pred kaplana, nakar se je poslovil in odšel.

Kaplan je smatral izpočetka vso stvar za kruto žaljenje svojega dostojanstva; ko pa se je nazadnje razburjen popraskal po glavi, je opazil, da mu je izpadla umetna tonzura. Poklical je starega cerkovnika, iz katerega je izvlekel, da je našel pod stopnicami v zakristiji hostijo, katere se je dotaknil samo z dvema prstoma ter jo je pobožno spustil v ciborij. In prav s tem ciborijem je gospod Gašper nastopno jutro delil sveto obhajilo.

Bolj kot kdaj prej v svojem službovanju se je gospod Gašper na Hudeju posvetil politiki. Pristno je prirejal shode in pobijal nasprotnike, ki so mu pa vselej najhitreje zavezali jezik, ako so mu omenili kosti. Ta besedica mu je pri najboljšem razpoloženju zaprla sapo.

Je iznajdljiva mladina naša drugo poť, da je vseeno plesala. S tem pa si je zaslužila po mišljenju onega skrajno nestrpnega gospoda smrt. No, to je nedvomno jako radikalno sredstvo za reševanje duš in je prav podobno sredstvom nekdanih velikih inkvizitorjev, ki so reševali duše s tem, da so jih za najmanjše nepremišljene besede in tudi popolnoma po nedolžnem mučili in sežigali na grmadi. Lahko si predstavljamo, kakšne razmere bi zavladale pri nas, ako bi takile gospodje dobili večjo moč v roke. Boga zahvalimo, da nimamo klerikalne avtonomije, kjer bi nas kmalu začeli peči na grmadah kot kostrune in kjer bi morali poljubovati škornje farovških in samostanskih gospodov.

ROČNA PRI GROSUPLJEM. Iz naše okolice je sicer le rekdokdaj kaj čitati, a še takrat nič kaj veselega. Naše prostovoljno gasilno društvo je sklenilo, da priredi pustno maskarado z namenom, da čisti dobiček uporabi za pokritje stroškov novega gasilnega doma, ki se ravno gradi z velikimi težavami v splošno korist tukajšnje okolice. V svrhu prireditve je sklenilo gasilno društvo na pusti tork po okraju pobirati prostovoljne prispevke. Toda ta sklep je vzbudil veliko zanimanje pri nekaterih naših ponočnjaških začetnikih, ki so na ta račun sklenili nabrati nekaj dinarjev v svojo korist, za sladko kapljico v počaščenje svojega godu. Čudimo se le nekemu funkcionarju gasilnega društva in nekemu članu Mariine družbe, da sta tudi onadva sodelovala pri tej nasprotni odločitvi. V tork zjutraj so že zarana začeli ti nočni ptički pohajati od hiše do hiše in pobirati zase. Vmes pa so izvrševali tudi take nespodobnosti, da so ponekod jemali pripravljena jedila in so jih morali ljudje s silo odpravljati iz hiš; nekateri so jim zaprli vrata, po vse nič ni pomagalo, ker so ti ptiči s silo vdrli v hišo. Proti pol dnevu je prišla maskarada gasilnega društva, želeč pobirati v dober namen. Ker pa so ljudje mislili, da je enaka prejšnjim nasilnim obiskovalcem, je maskarada ponekod našla zaprta vrata. Ljudem tega ne zamerimo, obsojamo pa tiste, ki so na račun gasilnega društva storili škandal.

LAŠKO. V sredo 12. t. m. bo imela naša Okrajna hranilnica in posojilnica svoj redni občni zbor. Komaj eno leto je tega, kar je prešel ta zavod v naše roke, pa so se že pokazali uspehi, ki svedočijo potrebo naprednega, za blagor prebivalstva delujočega denarnega zavoda. Znano je, v kake zadrege je zašla prejšnja Vorschusskasse radi malverzacij nekega načelstvenega člana, tako da je vse «kunštvovanje» peka Fr. ni moglo spraviti do življenja in uspevanja. K temu so prišla še vojna posojila, ki so jih nemški gospodje v svoji gorečnosti za Avstrijo s tako velikim veseljem podpisovali. Šele sedanje načelstvo je napravilo obračune, odpisalo vojna posojila, in kakor kaže bilanca, v katero smo dobili vpogled, pomnožilo rezervni zaklad za vsoto, s katero bo Okrajna hranilnica prednjačila vsem sosednjim podeželskim denarnim zavodom. Čast in hvala načelstvu! P. n. občinstvo se opozarja, da ima Okrajna hranilnica na razpolago večje število pušic, ki jih brezplačno posojuje strankam za njihove otroke, da se ti vadijo šfedenja. Pušice se od časa do časa izpraznijo v posojilnici ter prihranki otrok plodonosno naložijo. Starši, napravite veselje otrokom! — Dne 11. t. m. je praznovala znana trgovina Elsbacher v Laškem 60letnico svojega obstanka. Ves trg in okolica čestitata rodbini Elsbacher k temu lepemu jubileju.

LAŠKO. Naš radikalski Z. se je lotil sedaj prav posebnega dela, oziroma nadaljuje delo, katerega je, kakor je to občutil že eden ali drug izmed nas, vajen že od zdavnaj. Se-stavlja namreč s svojim pisalnim strojem ovadbe proti tovarišem obrtnikom z namenom, oškodovati jih ali ako mogoče tudi uničiti. Previden je pa tako, da pusti take ovadbe podpisati od drugih oseb. G. Z., vaša škodoželjnost ne bo imela drugega uspeha, kakor da vas bomo vsi še bolj spoznali. Se pač dobro pripravljate za volitve.

ŠMARJE PRI JELŠAH. O osebnosti našega g. župana smo parkrat že govorili v javnosti. Povedali smo, da je bil najprej demokrat, nato kot pristaš SKS izvoljen za župana, kmalu nato pa je postal odbornik narodno-socialne organizacije, potem zopet član radikalne organizacije in končno zaupnik g. kanonika. Pozvali smo ga, da naj odloži županski mandat, ki mu ga je dala SKS. Navedli smo tudi nekatere njegove čudne postopke v županskem udeleževanju; predvsem to, kako je brez vednosti občinskega odbora napravil povsem neosnovano pritožbo proti naši posojilnici in kako je šele na ponovni pritisk naknadno sklical občinsko sejo in so se demokratski odborniki radi te nepravilnosti pritožili na okrajno glavarstvo, toda g. župan je na naše verne opise svojega bujnega političnega prepričanja bil sicer hudo prizadet, ni pa odstopil, temveč šel ponovno iskat tolažbe k tukajšnjemu načelstvu radikalije, kjer je skesano obudil «grevengo» in obljubil, da odslej do groba ostane neomajen radikal. Na žalost pa mu je radikalski tajnik izjavil, da mu glede političnega prepričanja ne verjame ničesar več. Mi bi g. županu priporočali, naj vstopi v džemijet v turško stranko, ki se tudi nahaja v naši državi. Glede županstva se pa hvala Bogu bližajo občinske volitve in takrat bo ljudska sodba odklenkala njegovi slavi.

ORMOŽ. Mariborska «Straža» se je že dvakrat bavila z razmerami tukajšnje Obrtne zadruge. Vzela je na piko tudi obrtni plesni venček zaradi malenkostnega spora dveh obrtnikov. Iz muhe je «Straža» seveda napravila slona, ko lažnivo trdi, da so se med seboj skregali in stopli demokrati in Orjunaši. Kolikor je bilo resnici na ljubo potrebno, je zadevo pojasnil že «Tabor». K temu bi bilo dodati le to, da se «Stražin» dopisnik hoče z lažnivimi vestmi maščevati edino zato, ker ni bil povabljen na venček. Svetoval pa bi temu prijatelju mladine, naj enkrat opiše, kakšne razmere vladajo okrog «katoliškega», sedaj «kinematografskega» doma in kakšne v orlovski organizaciji. Ako slednja res razpada, bi bila pač dopisnikova dolžnost, da jo ojači s svojo družino, ki je sicer res nedolžna, nista pa nedolžen dopisnik in njegova neporočena boljša polovica, četudi je v Marijini družbi. Nismo hoteli tega povedati, toda dopisnik nas je sam prisilil, ker vedno stika za grehi drugih, bruna v lastnih očeh pa ne vidi. Tak možak nam ne bo nasipal očitkov. Pika.

SV. KRIŽ NAD MARIBOROM. Naš gospod župnik se je v zadnjem «Slovenskem Gospodariju» pohvalil s svojo dobro uspešo agitacijo za «Domoljuba» in «Bogoljuba». Baj je pridobil ob priliki škropljenja 130 novih naročnikov za omenjena lista. Mi pa g. župniku in javnosti razodemo, da cela fara šteje le 150 hišnih števil, med katerimi pa jih je lepo število naročenih na «Domovino», nekaj hiš pa je brez lista. Župnikova samohvala torej precej šepa. Resnica pa je, da je g. župnik znatno število «Domoljuba» naročil tukajšnjim ljudem brez njihove vednosti. To usluž-

nost zdaj mi vračamo Vam, g. župnik, s tem, da Vam naročamo »Domovino«. To pa zato, da Vam vsakokrat, kadar priobči kaj veselega o Vas, ne bo treba za njo begati in jo stikati po hišah. Preveč radodarni pa nismo, temveč smo Vam naročili samo one številke, ki se bodo Vas tikale. Mislimo, da je stvar tako v redu in da boste s tem zadovoljni. Ako imate morda že spet pripravljen kak člančič za »Slovenskega Gospodarja«, tedaj kar na dan z njim, mi bomo z odgovorom hitro sledili. — Demokrati.

SV. KRIŽ NAD MARIBOROM. Minule dni je g. župnik razposlal kmetom listke s prošnjo, da naj pripeljejo gnoja za cerkveni vinograd. Mi demokrati kmetje vprašamo g. župnika, kje pa je vino iz cerkvenega vinograda, da se že več let ne prodaja na javni dražbi? Saj vendar nismo slepi in gluhi kakor oba cerkvena ključarja. Zato g. župnika prosimo, naj nam raje pošlje listke za izvolitev novih cerkvenih ključarjev. Izvolili bomo demokratske moče in farani bodo takoj spoznali, da znamo kolo zasukati v pravo smer in da bo naša mila cerkva po javni dražbi cerkvenega vina takoj pridobila nekaj tisočakov premoženja. Zatorej vsi tisti, ki se strinjate z nami, sodelujte ob priliki, ko bomo potrebovali podpise za upravičeno pritožbo. Mi hočemo poštenost in pravičnost po krščanskih naukih! Zakaj bi morali mi voziti gnoj za cerkveni vinograd le tistemu v dobiček, ki vino kupi po nizki ceni? Mi hočemo, da se vino proda na javni dražbi po najvišji ceni v prid naši cerkvi. To Vam piše preprost kmet iz Sobra.

SV. TROJICA V HALOZAH. Draga »Domovina«! Prišli smo, da tudi iz naše fare poročamo poedine žalostne dogodke. Pri nas se množijo primeri pretepov, prepиров in zakonske nezvestobe. Nedavno se je en tak primer obravnaval tudi pred ptujskim sodiščem, ko je neki oženjeni moški ponoči zasledoval svojo ljubico, ki je šla v družbi nekaterih fantov. Prišlo je do hudega zmerjanja in ravsanja. Končno so bili fantje obsojeni vsak na en dan zapore; zakonski mož, ki se jih je lotil, pa na dva dni in na plačilo stroškov. Torej, zakonski možje, bodite raje pametni in skrbite za svoje družine. Še bolj pa dekletom priporočamo, naj čuvajo poštenje in naj ne delajo razprtij med zakonci. V naši fari se kažejo tako slabe posledice deklinške lakomnosti, da je zelo škoda za dober glas, ki ga je včasih uživala tukajšnja mladina. Toliko za danes od naše trojiške fare, oziroma iz občine Kosmice. Zelo nas bo veselilo, ako bomo prihodnjič lahko poročali kaj razveseljivejšega v poštenu in priljubljeni »Domovini«. — Invalid.

SV. BARBARA V HALOZAH. Dne 2. t. m. je bil častni dan za Barbarčane. Bila je šolska prireditve, ki je pokazala, da šola in domača hiša »sestrici sta dve« in da pri Sv. Barbari hodita skupaj v kljub nelepim razmeram in strankarstvu, ki duši naše javno življenje in pronica v najbolj zapuščenata zakotja. Da pa stoji barbarška šola s svojim učitelstvom nad strankami in dviga svojo ponosno zastavo nad vsako politiko, dokazuje obilen obisk tujcev in domačinov o priliki, ko je šolski oder priredil dve igri: »Škrateljčki« in »Šivilja Klara«. Mladi igralci so igrali jako dobro. Najbolj je očaral gledalce mali Tonč Emršič v ulogi kapelnika palčkov. Toliko ljudstva še nikdar ni bilo na barbarških prireditvah! Da so prihiteli najbližji sosedi iz Št. Lenarta, Zavrč, Marjete in Leskovca je umevno, kajti roka roko umije,

sosed sosedu pomaga, a da so se odzvali povabilu vrli Ptujčani in Ormožani, Mariborčani in celo dva Amerikanca, to pa je vzbudilo splošno navdušenje, ki je doseglo svoj vrhunec na prosti zabavi v gostilni gospe Rajherjeve ob njeni ljubeznivi in točni postrežbi. Čestitam, Barbarčani, na važnem uspehu! Pridno imate deco in pridno učiteljstvo, ki žrtvuje vse svoje moči, da bi vzgojilo nov rod, ki bo delal čast staršem in šoli. Koga naj posebej odlikujem? Šolski vodja g. Mirko Kosi je imel dobro misel, li so jo razvile in izpremenile v kri in telo njegove pomočnice učiteljice. Gdč. Belšakova je režirala, dekorirala, kostimirala, frizirala in grimirala, g. Mirko Kosi je pokazal, da je izvrsten klobučar, kajti lepe kapice za palčke so njegov izum in izdelek; sestavljal, razmnoževal in razpošiljal je spored in vabila. G. Draša Petrovič je zbiral prostovoljne in neprostovoljne prispevke: cvetlice, klobase, srca nadnaravne velikosti (da ne boste mislili bogve kaj, moram povedati, da so srca bila pekovska). Hoteli so celo rekateri, da bi bil za vumbacitelja, pa se je zahvalil, ker ni častihlepen in te funkcije ni bilo treba. V veliki in okusno okrašeni dvorani gospe Rajherjeve je bil ob šestih zvečer koncert z bogatim sporedom. G. Mirko Kosi je znal pridobiti dve odlični domači moči, namreč priljubljenega umetnika-komponista in organista gg. Kristla in Nika Cizerla. G. Kristl je igral tudi četveroročno s svojo triletno ličerkco Slavico nekaj slovenskih narodnih. Nastopal je izvrstni mešani zbor g. Kristla s solistom g. Drašem Petrovičem. Med odmorom pa so nas zabavali domači tamburaši. Slišal sem, da obhaja bralno društvo »Naprej« letos svojo 25letnico in da pretresata načelnik g. Franjo Jurgec in tajnik g. Mirko Kosi noč in dan velikanske načrte, da se čim lepše prslavi ta srebrni jubilej. Pomozi Bog in sreča junaška! Na svidenje! R. Deč.

Kmetijski pouk

SPOMLADNO GNOJENJE TRAVNIKOV.

Po poljedelskih krajih se za travnike premalo skrbi. Vse le za njive! Niti da bi jih vsako spomlad z brano prevlekli, kaj šele, da bi jih gnojili! In vendar je tudi na travnikih zazreti uspešen napredek le v dobrem gnojenju.

Naši travniki so po veliki večini zanemarjeni. Naša travniška ruša je opešana, slaba in potrebuje nujne pomoči. V njej manjka dobrih trav in detelj. Veliko preveč je pa različnega plevela. Vsled tega tudi košnje niso take, kakor bi morale biti. Travniki bi lahko dajali vse boljše košnje in bogatejše dohodke, če bi se za nje kaj več storilo.

Če imajo po drugih krajih bolj bogate travnike, zakaj bi jih pri nas ne imeli? Naša zemlja in naše podnebje sta ugodna. Treba le, da tudi mi kaj storimo.

Travniki, ki danes ni gnojen, ne more kaj prida roditi. To je na dlani. Po travorodnih živinorejskih okrajih je redno gnojenje travnikov že od nekdaj v navadi. Zato imajo po teh krajih tudi tako lepe košnje in tako rodovito travniščino. Pri nas tega manjka. Pri nas gre ves gnoj na njive, tako da ga za travnike nič ne ostaja ali pa tako malo, da moramo posegati po umetnih gnojilih.

Hvala Bogu, imamo danes v umetnih gnojilih prav dobro pomoč za naše travnike. Zato je treba, da se jih poslužujemo. Povsod, kjer manjka hlevskega gnoja, komposta ali

gnojnice, povsod tam smo navezani na porabo umetnih gnojil. V tem slučaju jih lahko rabimo kot glavna gnojila, če jih trosimo v primerni sestavi in količini. Izvrstno se pa tudi prilegajo, če jih rabimo kot dopolnilo k drugim domačim gnojilom, kakor n. pr. poleg gnojnice, ki vsebuje predvsem potrebni dušik in kalij, dočim ji manjka fosforove kisline. Gnojnica v zvezi s superfosfati daje zaradi tega veliko lepše uspehe kakor gnojnica sama zase.

Za spomladno gnojenje travnikov se je odločiti vsem, ki niso že jeseni gnojili svojih travnikov. Za spomladno gnojenje se priporočajo posebno: amonijev sulfat, superfosfati in kalijeva sol. Tudi za gnojenje s Tomasovo žlindro namesto s superfosfatom je še čas do pričetka spomladi. Za pognojitev 1 ha travnika (blizu 10 mernikov posevte) je treba 150 kg amonijevega sulfata, 300 kg superfosfata in 200 kg kalijeve soli. Če vzamemo namesto superfosfata Tomasovo žlindro, jo potrebujemo vsaj 400 kg. Namesto amonijevega sulfata se lahko vzame tudi apnov dušik. Uspeh pa zaostaja za amonijevim sulfatom.

PREIZKUSI GNOJENJA S ČILSKIM SOLITROM.

Če hoče kmetovalec pri obdelovanju svoje zemlj. doseči čim večji uspeh, mora tudi rastlinam primerno gnojiti. Za to mu ne zadoštuje samo domači hlevski gnoj, ampak zraven njega si mora nabaviti še umetna gnojila, ki zemlji nadomestijo tiste redilne snovi, ki so jih odvzeli pridelki.

Preden se pa gospodar odloči, nakupiti si draga gnojila, se mora najprej prepričati o njih učinku s preizkusi na lastni zemlji. Da se kmetovalcem to delo olajša, bo tudi letos zastopstvo proizvajalcev čilskega solitra izvedlo preizkuse gnojenja s čilskim solitrom k sledečim rastlinam: oves, ječmen, koruza, krompir, pesa, travnik in vinograd.

S temi preizkusi bodo tisti kmetovalci, ki se zanje prigrasijo, na svoji zemlji ugotovili učinek čilskega solitra in se sami prepričali o dobičkanosti umetnih gnojil.

Ti gnojilni preizkusi bodo preprosti, da jih bo lahko vsakdo brez težave izvedel: Izmeriti bo dve parceli, vsako po 100 četvornih metrov površine (na pr. 10 m dolga in 10 m široka ali 20 m dolga in 5 m široka), obe do 100 zakoličiti in zaznamovati s tablicami z napisom: prva »Gnojena«, druga »Negnojena«. Prva parcela se pognoji pri ovsu, ječmenu in na travnikih s 1½ kg čilskega solitra, pri koruzi, krompirju, pesi in v vinogradih pa s 2½ kg čilskega solitra. Druga parcela ostane negnojena in služi za primerjanje uspehov.

Čilski soliter za te preizkuse se dostavi preizkuševalcem brezplačno, če se pravočasno prigrasijo in zavežejo, da bodo preizkuse izvedli natančno po navodilih, po želvi pridelke stehali in o uspehu poročali Poddelegaciji. Ker je število teh preizkusov omejeno, se bodo upoštevali predvsem tisti, ki se pravočasno prigrasijo. Prijave je doposlati čimprej, najkasneje pa do 20. t. m. na naslov: Poddelegacija čilskega solitra, Ljubljana, Oruberjevo nabrežje 16. Na zahtevo se brezplačno dopošljejo tudi navodila in brošure o uporabi vseh umetnih gnojil.

Gospodarstvo

TRŽNI PRELED.

ZITO. Cene so se v zadnjem času nekoliko učvrstile, dasiravno povpraševanje ni bilo znatno. Za 100 kg so bile v Vojvodini nastopne cene: pšenica 330 do 340 Din, moka «0» 545 do 555 Din, navadni ječmen 275 do 280 Din, oves 255 do 260 Din, otrobi 185 do 200 Din.

ZIVINA. Cene lahno popuščajo. Za kg žive teže so se tržili na mariborskem sejmu 11. t. m.: voli debeli po 12 Din 75 par do 13 Din 75 par, poldebili 11 Din 50 par do 12 Din 25 par, plemenski 8 Din 50 par do 11 Din 50 par, biki za klanje 10 Din 75 par, krave debele klavne 10 Din 75 par do 14 Din

25 par, plemenske 9 Din 25 par do 10 Din 50 par, mlada živina 10 Din 50 par do 13 Din 50 par. Kupčija na tem sejmu ni bila baš živahna, ker so kupcem cene bile še previsoke.

— **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo dne 11. t. m. (v devizah): 100 avstrijskih kron za okrog 11½ pare, 100 italijanskih lir za 333 Din 30 par do 336 Din 30 par, 1 dolar za 80 Din 25 par do 81 Din 25 par, 100 madžarskih kron za 12½ pare do 15½ pare, 100 češkoslovaških kron za 231 Din 50 par do 234 Din 50 par, 100 francoskih frankov za 286 Din 50 par do 291 Din 50 par. — Na curiški borzi je bil dinar zadnje dni čvrst, a je v torek zopet oslabil.

Tedenske novosti

«MAČEHA S KOMPOLJSKEGA GRADU.»

Tako se glasi naša povest, ki prične izhajati v «Domovini» s početkom meseca aprila. Uverjeni smo, da bodo s to povestjo, ki se vseskozi razvija zelo napeto, zadovoljni vsi čitatelji in čitateljice. Pisec te povesti je «Domovinarjem» že znani pisatelj, Mošnikovega strica g. Anton Stražar.

Preden pričnemo povest pričbtevati, ponovno opozarjamo naše zamudnike, naj tiskar ne odlašajo še nadalje z naročnino, da se jim list ne ustavi baš ob času, ko bo «Mačeha s Kompoljskega gradu» pričela izhajati.

Opozarjamo tudi, da bomo k povesti oskrbeli več zelo zanimivih slik. Opomnite prijatelje in znanke, ki se še ne nahajajo v krogu «Domovinarjev», na našo novo povest.

* **Kongres političnih preganjancev.** V naši javnosti se je ob 10letnici izbruha svetovne vojne priredil kongres vseh onih, ki jih je Avstrija radi njih političnega mišljenja ob izbruhu vojne preganjala, jih internirala ali vtaknila v ječo. Kongres naj bi se vršil med 6. avgusta v Ljubljani.

* **Imenovanje jugoslovanskega kardinala.** Casopisje poroča, da bodo početkom meseca aprila imenovani nekateri novi kardinali in med njimi baje tudi zagrebški nadškof dr. Ante Bauer.

* **Redek jubilej.** V nedeljo 9. t. m. je praznoval g. Alojzij Banovec, zvonolivar v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani, 50letnico svojega delovanja v livarni. Jubilar je star sedaj 66 let. Dne 24. t. m. pa praznuje g. Banovec 40letnico svoje poroke. V srečnem zakonu se mu je rodilo 25 otrok, od katerih jih pa živi le še 5.

* **Začasno vodstvo uprave mariborske oblasti** je prevzel vladni svetnik dr. Vodopivec kot namestnik velikega župana.

* **Aneksija Reke.** Italijanski kralj je podpisal odlok, s katerim se 16. marec proglašja za državni praznik v svrhu proslave aneksije Reke k Italiji. Letošnjega 16. marca se bodo vršile na Reki velike svečanosti, katerih se udeležijo osebno tudi italijanski kralj.

* **Zasluzen pokoj.** Te dni je vstopil v pokoj magistratni uradnik g. Jernej Boltar. Vsega skupaj je služboval nad 55 let, od tega 15 let pri okrajnih glavarstvih, 40 let in dva meseca pa na ljubljanskem magistratu.

* **Smrtna kosa.** V celjski bolnici je umrl major g. Ferdo Plaskan iz znane ugledne Plaskanove rodbine v Braslovčah. Pokojnik je bil eden onih redkih častnikov, ki so že za

časa Avstrije bili zavedni Slovenci. Bil je splošno priljubljen. Njegovo truplo so prepejali v Braslovče. Bodi mu ohranjen blag spomin. — V Ljubljani je nenadoma umrl ravnatelj srednje tehnične šole vladni svetnik g. Ivan Šubic, odličan delavec na najrazličnejših kulturnih poljih. Rojen je bil v Poljanah nad Škofjo Loko kot sin preprostega cerkvenega podobarja in slikarja Janeza Šubica. Zaslužnemu pokojniku bodi ohranjen blag spomin! — V Brestovcu pri Zagrebu je umrl bivši minister Viljem Bukšeg, predsednik Saveza graličnih radnika in glavni ravnatelj Zavoda za zavarovanje delavcev. Blag mu spomin!

* **Stike iz vojne dobe.** Prosvečno ministrstvo je zbralo večje število raznih fotografij, ki predstavljajo zločine in zverstva, ki so jih izvršili avstrijski in bolgarski oficirji nad srbskim narodom.

* **Modrosti «Slovenskega Gospodarja».** Pišejo nam: «Slovenski gospodar» v 9. številki z vsemi kalibri obstreljuje «Domovino». Mnogo si pač upa «Slovenski Gospodar», to je tisti list, ki je med svetovno vojno tako proslavljal Avstrijo in Nemčijo ter z vsem navdušenjem poročal o «zmagah» centralnih držav nad Srbi in Rusi. Morda meni, da smo podeželski čitatelji že vse to pozabili? O g. dr. Zerjavu pravi isti «Slov. Gospodar», da je ob prevratu zakrivil centralizem. Mi pa vemo, da je ravno nasprotno res. Ali se ni ravno dr. Korošec, tedanji in sedanjí klerikalni vodja, ob prevratu z največjim navdušenjem izrazil za centralistično ureditev naše države? Saj je bil vendar podpredsednik prve beograjske vlade, ki je imela vso oblast v državi SHS v svojih rokah. «Slov. Gospodar» očitvidno sinatra svoje čitatelje za same backe, če si upa pisati tako budalosto trditev, da je dr. Zerjav zakrivil «centralizem».

* **Praznovanje državnih praznikov.** Ministrstvo za notranje zadeve je izdalo vsem podrejenim obrtnim oblastvom odlok, da morajo biti obrati na dneve državnih praznikov ves dan zaprti.

* **Nenavadna lovska sreča.** Te dni so ribiči na Savi, nedaleč od Zagreba, ujeli orjaškega soma. Bil je težak 95 kg in dolg 3 m.

* **Iz vlaka je padel 54letni delavec** Alojzij Vračko med vožnjo iz Limbuša v Maribor in se na glavi in levem očesu težko poškodoval.

* **Za poškodovance po poplavih na Barju** je Društvo bančnih zavodov v Sloveniji naklonilo podporo v znesku 10.000 dinarjev, predsedstvo «Rdečega križa» pa je darovalo 3000 dinarjev. Oba zneska je mestni magi-

strat razdelil med oškodovance preteklo nedeljo v šoli na Barju.

* **Vojni begunci na Hrvaškem.** Tekom meseca februarja je bilo na Hrvaškem po uradnih ugotovitvah 572 nabornikov, ki niso zadostili svoji naborni dolžnosti. V mesecu januarju je bilo takih nabornikov 1261, tako da je tekom dveh mesecev 1833 vojaških obvezancev na Hrvaškem, ki se niso odzvali nabornim pozivom.

* **Železniške nesreče** so pri nas skoro na dnevnem redu. V torek je pri Zaprešiću na Hrvaškem skočilo par vagonov tovornega vlaka s tira. Ves promet je bil radi tega ustavljen za več ur. K sreči ni bilo človeških žrtev.

* **Krvava borba s hajduki.** Te dni se je v selu Žazu pri Kosovski Mitrovici vršila borba med orožništvom in vaščani na eni strani ter med hajduki. Ubitih je bilo pet hajdukov. Turli v vasi Nelihovu so orožniki ubili tri bolgarske komitaše.

Iz raznih krajev

* **V Mostah pri Komeadi** je umrl v 55. letu starosti posestnik g. Ivan Obrulk. Pokojnik, ki zapušča 2 sina in 3 hčerke, je bil jako ugleden in vzoren gospodar. Bil je več let župan. Radi svojega kremenitega značaja je bil splošno priljubljen. Bodi mu blag spomin!

* **V Cerknici**, kjer so že pogrešali skoro leto dni zdravnika, se je stalno naselil s 1. marcem kot okrožni zdravnik g. dr. Stanko Pušenjak, bivši zdravnik v splošni bolnici v Ljubljani.

* **V Kamniku** je praznoval 80letnico svojega rojstva dne 10. t. m. g. Josip Adamič, vrvar, najstarejši kamniški meščan. Se mnogo let!

* **V Iga vasi pri Ložu** je umrl po dolgi bolezni g. Ivan Tomšič, gostilničar in trgovec. Bil je vrh naprednjak in kremenit značaj. Blag mu spomin!

* **V Straški gorici** je prenočila posestnica Marija Koželjeva nekega neznanca, ki ji je zato iz «hvalečnosti» odnesel srebrno uro z verižico in obeskom.

* **V Kočevju** so pri volitvah v premoženjsko upravo zmagali nemški nacionalisti s 131 glasovi proti 112 glasovom zmernih Nemcev in Slovencev.

* **V Hrastniku** pogrešajo že od pustnega večera 30letnega tovarniškega delavca R. Zlindro. Njegov brat ga je srečal takrat ponoči na cesti za Savo, a od tedaj ni več glasu o njem. Domneva se, da se je ponesrečil.

* **V Sv. Martinu pri Velenju** je umrl zlato-mašnik in duhovni svetovalec g. Franc Cizej v visoki starosti 78 let. Pokojnik je bil rojen na Gornjskem. Blag mu spomin!

* **V Levcu pri Celju** je umrla ga. Marija Srebotnjak. N. v m. p.!

* **V Zalcu** je neznan prijatelj tuje lastnine ukradel gospe Julki Kodretovi 13 bankovcev po 100 Din.

Izpred sodišča

LJUBLJANSKA POROTA.

Z nožem. 24letni Jožef Ložar, iz Sneberij je sunil z nožem 28letnega Ivana Polža ter ga je pohabil za vse življenje. Ložar je bil pred poroto obsojen na 6 mesecev zapora, povračilo bolezenskih stroškov v znesku 10.000 Din in odškodnino radi trajnega pohabljenja v znesku 25.000 Din.

Radi zlorab pri carinskem poslovanju se je zagovarjal 25letni Otokar Zorn, bivši carinik. Porotniki pa so krivdo zanižali in je bil Zorn oproščen.

Smrtna obsodba. Prošli petek se je zagovarjal pred poroto morilec svoje žene Alojzij Kočar iz Volčjega potoka. Porotniki so krivdo potrdili in je bil Kočar obsojen na smrt na vršalnih.

Mladi tatovi. Kot zadnji so se zagovarjali mladi tatiči — pet jih je bilo — ki so pri zvonolivarni Samassa pokradli in prodali nekaj kosov cinka in bron. Dobili so: Ivan Suban in Alojzij Suban vsak po 16 mesecev težke ječe, ostali Stanko Hočvar, Marij Keber in Alojzij Kozmina vsak po eno leto težke ječe.

NOVOMEŠKA POROTA.

Dva potepuha in vlomilca. Kot prva sta se zagovarjala pred novomeško poroto merski pomočnik Franc Turk in Alojzij Razberger, delavec v Senici, radi več vlovov in tatvin. Turk je bil obsojen na 5 let, a Razberger na 2 in pol leta težke ječe.

Rop. Mihajlo Peleš in žagar Jakob Bernas sta v Črnomlju oropala Matijo Tkaliča iz Belčvrha. Peleš je bil obsojen na 10, Bernas pa na 12 let težke ječe.

MARIBORSKA POROTA.

V pijanosti je razgrajal prekmurski posestnik Pavel Madaras in s sekuro izbil oko štefanu Zerdni. Dobil je 2 leti težke ječe.

Umor. Ker je umoril posestnika Vendela Feherja v Čentibi, je bil obsojen Mihael Vid na 7 let težke ječe.

Radi goljufije se je zagovarjal 26letni Ferdinand Koren iz Zg. Ročice, ki je osleparil posestnika Antona Hlabjanča iz Lancove vasi za vole. Koren, znani tihotapec in pretkan goljuf, je bil obsojen na 3 in pol leta težke ječe.

Radi požiga v Krajni pri gostilničarju Sočiču je bil obsojen Franc Marinčič na 4 leta težke ječe.

Umor. Delavec v Koračicah Ciril Zinko je s kuhinjskim nožem zabodel do smrti posestnika Josipa Kosija v Marinščaku. Zinko je bil obsojen radi prekoračenja silobrana na 11 mesecev poostrene ječe.

Z nožem je zabodel mlinarski pomočnik Klaman Vaš s Sela posestnika Ludovika Fli-sarja, ki je nato umrl v bolnici v Murski Soboti. Kalman Vaš je prejel 6 let težke ječe.

Mlad tatič. Komaj 17letni Adolf Uršič iz Gorice je izvršil v Mariboru celo vrsto tatvin. Radi tatvine in potepuštva je dobil 4 leta težke ječe.

Z nožem na plesu. Posestnikov sin Josip Kolarič se je udeležil domače veselice pri posestniku Francu Mlakarju v Kicarju. Prišlo je do prepira in Kolarič je začel vihteti nož. Ranil je Alojzija Kostanjevca in Nežo Mlakar, a Janeza Pihlerja je zabodel v prsa, da se je ta mrtev zgrudil na tla. Josip Kolarič je prejel pred poroto 5 let težke ječe.

Se ena smrtna obsodba. Iz ljubosumnosti je ustrelil 24letni posestnikov sin Josip Čirič iz Drakovcev 25letno posestnikovo hčerko Angelo Malkovo, ki je takoj izdihnila. Morilec je bil obsojen v smrt na vršalnih. Eila je to zadnja razprava zimskega porotnega zasedanja v Mariboru. Prva in zadnja porotna obsodba sta se glasili v smrtno lazen.

Izgon kalifa iz Carigrada

Turški sultan je združeval v sebi dvojno oblast: bil je vrhovni vladar turškega cesarstva in obenem tudi vrhovni cerkveni poglavar vseh mohamedanskih vernikov, kakor je rimski papež poglavar katoličanov. Toda v Turčiji se pod znanim Kemal-pašo vršijo velike izpremembe. Kemal-paša je nedavno proglasil republiko in s tem odvzel vladajočemu sultanu Abdul-Medžidu vladarsko moč.



Pred dobrim tednom pa je Kemal-paša proglasil tudi odstavitev kalifata, to je vrhovnega cerkvenega poglavarstva nad verniki, in Abdul-Medžid je dobil poziv, da se s svojo rodbino takoj odpravi iz Carigrada.

Abdul-Medžid (slika) je ubogal in se je preko noči odpeljal s svojim sinom, hčerko, dvema ženama in ožjim dvornim spremstvom na avtomobilih do naše meje. Odtod se je z brzovlakom vozil preko Beograda, skozi Jugoslavijo v Švico, kjer se je zdaj naselil. Denarja nima dosti in bo le težko izhajal v pregnanstvu. Sploh je pa lahko vesel, da je odnesel živo glavo. Tako je končal sijaj turških sultanov. Turčija pa se preraja in modernizira.

Poskus pobega Čarugovega pajdaša

Nedavno so po Ljubljani govorili, da se je slavonskemu tolovaju Čarugi in njegovim pajdašem posrečilo pobegniti. No, sedaj bi se pa bilo to skoro res zgodilo, ko bi jetniški stražniki ne bili dovolj pazljivi. Zgodilo se je takole:

V petek ponoči je neki jetniški stražnik slišal sumljivo ropotanje in trkanje v osiješki ječi v celici št. 3, v kateri se nahaja v težkih okovih Čarugin pajdaš Mato Krmpotić. O tem je bila takoj obveščena vsa jetniška straža. Ko je močna straža odšla v celico, se ji je nutil nenavaden prizor. Krmpotić je stal ob oknu in ko so ga pozvali, naj se jim približa, je ta korakal svobodno brez okov, katerih se je iznebil. Ko so stražniki celico natančno preiskali, so opazili v zidu tri precej velike luknje. Dve sta bili pri oknu, a tretja je vodila v sosednjo celico, v kateri se nahaja

Zanimivosti

Potres v ameriški republiki Costa-Rica

Republiko Costa-Rica, ki je najjužnejša država Srednje Amerike, je zadeli te dni stra-

Naša slika predstavlja ulico glavnega mesta San José pred potresom z majhnim zemljevidom republike Costa-Rica (Südsee = Južno morje; Caraibisches Meer = Kariško morje). Na eni strani meji na Costa-



hovit potres, ki je glavno mesto države, San José, skoro popolnoma uničil. Kakor poročajo, so se pri tem potresu videli podobni prizori kakor pri lanskem potresu na Japonskem. Potres je zahteval veliko število smrtnih žrtev in ranjencev.

Rico republika Nicaragua, na drugi strani pa Panama.

Država Costa-Rica je zelo gorata dežela, katero zelo često obiskujejo potresi, ker je to sploh vulkanična zemlja. Znani ognjeniki so Turri alba, Irazu, Barba in drugi.

